

ščina, ki nima nobenega. Itd. Taki nazori, ki niso niti tako zelo osamljeni, pa so bili pri nas že konec prejšnjega stoletja takole zavrženi: »To premišljevanje bi utegnilo iztreziti one jezikoslovce polpretekle dobe, ki jih je mánilo le izobilje oblik in ki so se s pomilovanja vredno sentimentalnostjo ozirali na one baje silno srečne čase, ko so imeli indoevropski jeziki obilico oblik, množinskih sklonov in aoristov.« (Fr. Ilešič, Pravilnost našega jezika in »stara slovenščina«. LZ 1898, 675.)

Če bi hoteli polemizirati z vsem, kar je v Gradišnikovem pisanju jezikoslovno nevzdržnega, bi brez pretiravanja nastala cela knjiga. Tu smo se omejili na nekaj primerov, ki so bolj slučajno kakor pa načrtno izbrani, vendar upamo, da si je že ob njih mogoče ustvariti sodbo o vrednosti jezikoslovja in praktičnih napotkov v *Slovenščini za Slovence*. Pobijanje lastnih načel, napaberkovanih po jezikoslovni literaturi, ob vprašanih jezikovne prakse, je tipično za laika, kar J. Gradišnik tudi je. Ponavljamo, kar smo rekli že v začetku, da je J. Gradišnik ob marsikaterem zgledu resnično slabega pisanja dal boljšo formulacijo, vendar ga to še ne usposablja za jezikoslovca. Nasprotno, zaradi njegovih nazorov o jeziku je tudi njegov izraz često medel, tog, nepristen in nesodoben.

Zapiski, ocene in poročila

NEKAJ MISLI OB SPLOŠNEM TEHNIŠKEM SLOVARJU

Strokovno izrazoslovje zavzema danes v okviru knjižnega jezika pomembno mesto. To dejstvo je rezultat celotnega svetovnega razvojnega procesa in nikakor ni stvar samo enega ali pa nekoliko jezikov. Njegovo pomembnost določajo taki pojavi, kot so: hiter razvoj znanosti in tehnike in s tem v zvezi vsak dan novi in novi pojmi, ki morajo dobiti v jeziku ustrezno poimenovanje; mednarodni značaj znanosti in tehnike, ki se manifestira v mednarodnem sodelovanju znanstvenikov in razširjanju znanstvene literature kakor tudi v praktičnem izkoriščanju velikega dela znanstvenih izsledkov; množična komunikacijska sredstva nas vsak dan seznanjajo z novimi odkritji, pojmi; in ne nazadnje, politehnična in družbena prosveta ljudi se iz dneva v dan širi in pogloblja.

V takih okoliščinah prehajajo v splošni besedni zaklad povprečnega uporabnika knjižnega jezika neprenehoma nove besede za pojme, ki so bili do nedavnega znani samo strokovnjakom. Tako morajo novejši slovarji knjižnih jezikov v čedalje večjem obsegu sprejemati tudi terminološke izraze.

Poleg tega ima strokovno izrazoslovje s splošnim besednim fondom še celo vrsto drugih stičnih mest; če omenim samo dve glavni, moram opozoriti na v bistvu ista besedotvorna in leksikalna izrazna sredstva, samo da je pri terminu en sam in natančno določen pomen, čeprav gre za besedo, ki ima v splošnem jeziku več pomenov in celo vrsto frazeoloških zvez; drugič, tudi terminologija se v vseh najvažnejših črtah sklada s sistemom knjižnega jezika.

Vendar tvori strokovni jezik zaradi svojih funkcijskih posebnosti in lastnosti, ki jih te posebnosti terjajo, posebno in zelo pomembno stilno plast knjižnega jezika. Tako so terminologija kot celota kakor tudi terminologije posameznih strok relativno samo-

* Splošni tehniški slovar. I. del A—O, II. del P—Ž. Sestavili člani Tehniške sekcije Terminološke komisije pri SAZU. Predsednik uredniškega odbora: univ. prof. ing. Albert Struna. Izdala in založila: Zveza inženirjev in tehnikov SR Slovenije — Nova proizvodnja v sodelovanju s Tehniško sekcijo Terminološke komisije SAZU. Ljubljana 1962, 1963.

stojne. Vsako tvori sistem terminov, ki mora ustrezati sistemu pojmov te stroke. V novejših razpravljanih o terminoloških vprašanjih se o sistemskosti veliko govori in tudi vrednost novih terminov se velikokrat presoja po tem, kako se le-ti prilagajo celotnemu sistemu. Praksa je namreč dokazala, da se tisti termin, ki ne ustreza sistemu, težko uveljavi, če je pa že v rabi, ga pogosto zamenja ustrežnejši sinonim.

Kakor ima razvoj znanosti, strok, tehnike in proizvodnje danes širok družbeni značaj, tako ima tudi skrb za sistemizacijo, normiranje, ustaljevanje in enotnost terminov danes družbeni pomen in spada povsod k skrbi za normalen razvoj znanosti, strok, tehnike in proizvodnje. Zato so praktično vse razvite in jezikovno zaključene politično teritorialne enote poskrbele za ustanove, ki imajo nalogo, da skrbne za sodelovanje in za reševanje aktualnih vprašanj na tem področju in da tudi teoretično proučujejo terminološka vprašanja. To so ponavadi razne komisije, sestavljene predvsem iz številnih strokovnjakov, specialistov za posamezna področja, in jezikovnih svetovalcev, ki skrbne za jezikovno pravilnost terminov. Te komisije zbirajo gradivo; ustvarjajo manjkajoče termine; poimenujejo nove pojme; določajo nevtralni termin, kadar imajo na izbiro več sinonimov; skrbijo za sistemskost terminov na posameznih področjih; sodelujejo pri raznih publikacijah ali pa jih same izdajajo in z njimi pomagajo normirati terminologijo; večinoma opravljajo tudi svetovalno službo. Ker imajo vsi ti problemi v precejšnji meri mednarodni značaj, obstaja tudi vrsta mednarodnih organizacij, ki skrbne za koordinacijo med narodi pri terminološkem delu.

Pri nas skrbi od leta 1947 za terminološka vprašanja Terminološka komisija pri SAZU, ki jo sestavlja več sekcij, v sodelovanju z vrsto strokovnih združenj in ustanov. To delo je rodilo že več pomembnih sadov.

Te uvodne opombe so bile potrebne zato, da bi v jasnejši luči izstopila problematika slovarja in da bi bile razumljivejše nekatere naloge, ki v sedanjem času čakajo naše terminologe in jezikoslovce.

Prav gotovo je STS po svoji vsebini, obliki in ureditvi izraz tipične slovenske terminološke in jezikoslovne situacije. Na hitro lahko to trditev ilustriramo z dvema značilnima primeroma: slovarji takega tipa, kot je STS, so po svetu razmeroma redki, večja jezikovna ozemlja pa jih skoraj ne poznajo; pri nas so bile želje in potrebe po takem slovarju relativno velike, čeprav jih tudi v nekaterih drugih jezikih ne manjka. Te potrebe so bile večje prav gotovo v precejšnji meri zaradi pomanjkanja drugih pripomočkov, kjer bi se človek lahko informiral o posameznih terminih.

Po svetu so veliko pogostejši enciklopedični slovarji posameznih strok ali pa tudi več sorodnih področij skupaj. Vsak dan je več tako imenovanih prevajalnih slovarjev, dvojezičnih ali večjezičnih. V novejšem času so čedalje bolj priljubljeni terminološki slovarji, ki imajo poleg domačega termina in definicije še termine nekaterih bližnjih in svetovnih jezikov; tak je npr. *Slovenski elektrotehniški slovar*, ki ga je opazila tudi tuja terminološka teorija.

Na rob uvodne opombe o nedvomni zmogljivosti slovenskega jezika za znanstvene namene bi rad pripomnil tole: na sedanji razvojni stopnji našega jezika se da — kakor v drugih jezikih — izraziti vse, kar prinaša življenje, in je bilo to že tudi dokazano, zato je odveč to ponavljati. Danes je pomembno drugo vprašanje, ki je v tesni zvezi z razvirstostjo jezika. Poleg že izkoriščenih izraznih možnosti ima jezik še neizčrpno potencialno bogastvo za ustvarjanje novih pojmov in novih pomenskih nians. Na določenem področju se lahko v knjižnem jeziku izraža normalno samo tisti, ki to stilno plast pozna in obvlada. Tudi pri tvorbi terminov mora avtor poznati jezikovna sredstva, ki jih ima jezik v tej stilni plasti na razpolago; če jih ne pozna, mu nobena razvitost nič ne pomaga. Zato je v današnjem času tako aktualno temeljito poznanje knjižnega jezika, predvsem stilne diferenciacije in razvojnih možnosti in tendenc. Pri tem mislim na potrebo po obvladovanju celotne problematike knjižnega jezika, kolikor jo je mogoče v določenem času odkriti, in na medsebojno vzročno povezanost teh problemov, po eni strani med seboj, po drugi strani pa s problemi, ki imajo svoj izvor izven jezika, v družbi.

Po številu terminov je STS zelo obsežen, saj obsegata knjigi skupaj 1265 strani slovarskega teksta. Koliko je približno terminov, se zaradi posebne ureditve slovarja niti ne da izračunati. Vsekakor je to do sedaj naš daleč najobsežnejši strokovni jezikovni slovar. Kot zbirka vsega osnovnega tehničnega besedišča ima nalogo, da služi strokovnjakom v praksi in pri teoretičnem delu, da normira strokovno izrazoslovje in da postane izhodišče za nadaljnje delo.

Gesla so razporejena po abecednem redu. Izvedenke iz glavne besede tej običajno sledijo kot podgesla. Tako ima npr. geslo *glina* tale podgesla: *ginov*, *glinovec*, *glinovina*, *glinast*, *glinovat*, *glinenci*, *glinica*, *glinišče*. Geslu oz. podgeslu, ki je opremljeno z nagla-

som, sledijo najvažnejša slovnična opozorila; pri samostalnkih obrazilo drugega sklona in spol, pri pridevniki obrazil oblik ženskega in srednjega spola, pri glagolih pa prva oseba ednine. Vsemu temu sledi kvalifikator, če ima geslo terminološko razlago; pred orientacijskimi razlagami običajno ni kvalifikatorjev. Za vsem tem so razporejeni termini praviloma po abecedi, če jih ne združujejo drugače kvalifikatorji ali pa pomensko močnejši sinonimi. Vsi termini niso kvalificirani, posebno če imajo podoben pomen v več strokah. Veliko terminov tudi nima samostojnih razlag, predvsem takrat, kadar je približen pomenski obseg pojma razviden že iz splošne razlage ali pa iz samega termina. Veliko besed je uvrščenih med podgesla ali pa tudi med gesla brez vsakega pomenkega in terminološkega dodatka. To so v glavnem tiste besede, ki služijo kot termin ali pa kot sestavni del terminov v več strokah, vendar njihov pomen nima v teh sistemih osrednjega mesta, ampak se močno enači s pomeni v splošni rabi teh besed.

Te in tudi že prej naštetе lastnosti slovarja nas utrjujejo v prepričanju, da je kot celota zamišljen predvsem kot jezikovni pripomoček, v glavnem za tiste, ki v znanstvenih razpravah rabijo tehnične izraze, in za terminološke delavce, ki jim z zbranimi termini s širokega področja lahko pri delu močno pomaga. Tako je STS s takšno ureditvijo in obdelavo ustregel samo nekaterim potrebam, druge, ki so bolj stvarnega, pojmovnega značaja, in ki zadevajo rabo terminov v raznih ustanovah, podjetjih, redakcijah itd., je pa prepusil, da jih rešijo specialno urejene terminološke zbirke posameznih strok.

Kot vse po namenu jezikovne terminološke zbirke ima tudi ta slovar normativni značaj. Normativnost se naslanja v glavnem na SP. S pomočjo grafičnih znakov ^o in * označuje izraze, ki so »nedovoljeni za knjižni jezik« in izraze, ki so »pogojno dovoljeni za knjižni jezik«, to se pravi, da se smejo rabiti samo v določenih stilih plasteh.

Takšna opozorila pričajo, da je stilna diferenciacija našega jezika sestavljalcem teh priročnikov neznano dejstvo. Če gre za izrazito terminološki slovar, lahko tisti izrazi, ki niso knjižni, odpadejo. Vsak jezik ima takih besed ogromno in se nihče ne razburja, če jih pusti ob strani, ako ima za tisti pojem v knjižnem jeziku dobro nevtralno besedo. To so ponavadi izposojenke, ki v svoji današnji obliki niso podobne ne mednarodnim terminom niti ne ustrezajo terminološkim sistemom določenih strok. Če se pojavljajo v literaturi, nosijo zmeraj stilno označenost. Take stvari mora obdelati slovar knjižnega jezika. Če je *vodnjak* nevtralni izraz za *šterno* (označena z zvezdico), naj *šterna* odpade, ker beseda ni strokovna, lahko pa opravlja svojo funkcijo v kakem drugem stilu knjižnega jezika.

Večji problem in bolj preganjane so besede, ki so označene s krožcem. Verjetno se še kar naprej držijo, ker jih preganjajo skoraj vsi jezikovni priročniki. Pri nekaterih tipih teh besed bo verjetno treba odstopiti od stališča SP, ker se da zagovarjati tudi nasprotno stališče, posebno kjer se take tvorbe po analogiji kar same vpletajo v sisteme, npr. tako imenovane hibridne tvorbe in nekatere sestavljenke s preponami. Vendar je tudi med temi izrazi cela vrsta neknjižnih besed, za katere velja isto kot za *šterno*, namreč, da bi jih v takem slovarju lahko izpustili, ker v knjižnem jeziku verjetno niti nimajo veljave sinonimov, npr. proba (poskus). Vendar zahtevajo vsi ti problemi posebnih študij in jih ni moči rešiti v takemle sestavku.

Zgradba gesel je nekoliko nepregledna. Večja gesla so zelo zgoščena; na razmehroma majhen prostor pride preveč grafičnih znakov, kazalk in podobnega. Abecedni red je včasih, posebno kadar je veliko kazalk in sinonimov, premalo izrazit.

Poseben problem predstavljajo sinonimi. Teh je v tehničnem izrazoslovju, kot lahko razberemo iz slovarja, včasih zelo veliko. Nekateri so normalni in imajo svojo ustaljeno funkcijo. To so predvsem splošno znane domače besede za mednarodne termine; ene rabimo predvsem v poljudnem pisanju, druge pa v strokovnem. Pogosto imamo poleg natančnejšega in daljšega sestavljenega termina tudi krajši termin, ki lahko v določenih okoliščinah opravlja vse funkcije daljšega, predvsem v praksi, pri vsakdanjem delu. Drugačna pa je stvar, kadar je v jeziku več po tvorbi podobnih terminov, ki se razlikujejo samo po motivaciji ali pa so le oblikovne variante. Tako imamo za »kovine, ki ne vsebujejo železa«, tele termine: *barvaste*, *barvne*, *pisane*, *nečrne*, *neželezne kovine*. Če pogledaš na vseh mestih, ugotoviš, da slovar priporoča kot najboljši termin *barvaste kovine*, pogojno dovoljuje *barvne*, *pisane* in *neželezne kovine*, o *nečrnih kovinah* ne sodi nič, vendar če odsvetuje zvezo *črne kovine* v prid *železnih kovin*, mislim, da tudi *nečrnih* ne priporoča. Odločanje o izbiri najbolj ustrezne variante med sinonimi mora biti zmerom oprto na sistem določene terminologije. Vsako drugo poseganje bi lahko stvar samo zapletlo. Pri takihle odsvetovanih terminih vidimo, za kako različne funkcije služi slovarju zvezdica. Sicer pa pustimo problem terminoloških sinonimov za zdaj odprt. Poudaril bi le potrebo po posebni študiji, v kateri bi jih avtor osvetlil na

osnovi analize vzrokov, zaradi katerih so prišli v terminologijo, in pojasnil, in kakšno funkcijo opravljajo.

Razlage so predvsem dvoje: orientacijske in terminološke. Orientacijske povedo, v kakšnih pomenih se lahko beseda rabi. Včasih določajo pomensko širino v okviru stroke, večkrat pa samo na splošno. Terminološke razlage najdemo samo pri tistih terminih, ki jih je treba z razlago ločiti od drugih, in kadar ni mogoče sklepati na pomen iz splošne razlage in iz termina samega. Pri oblikah razlag pogrešamo večje enotnosti; pričakovali bi namreč, da se posamezne kategorije terminov podobno oziroma enako razlagajo.

Čeprav je to splošni slovar, menim, da vseeno premalo izstopajo značilnosti termina v primerjavi z besedami iz splošnega besednega zaklada. Predvsem merim na take lastnosti, kot so: natančna pomenska opredeljenost termina v sistemu določene terminologije; enopomenskost v sistemu (samo poredkoma imajo termini več pomenov, to je predvsem pri izrazih, kjer se že uveljavljajo semantični prehodi splošnega knjižnega jezika); točnost ipd.

V takile slovarski ureditvi po mojem premalo izstopajo tudi sestavljeni termini, ker so preveč vezani na osnovno besedo. Tako ostane problematika teh terminov, ki jih je iz dneva v dan več, nekoliko zakrita ali pa vsaj neizrazita. Tudi skrajšani termini v taki ureditvi ne pokažejo pravega mesta.

Strokovne kvalitete, ki jih morajo imeti sistemsko urejene terminologije, v tem slovarju ne pridejo do izraza, ker je sestavljen po abecednem principu. S tem so posamezni termini izolirani, odtrgani od svojega sistema, in jih ni mogoče — vsaj brez večjih težav in analiz — presojati v okviru sistema posameznih terminologij.

Tako sem skušal naštetih nekaj — po mojem mnenju — slabših strani slovarja z namenom, da bi sestavljalce vzpodbudil k poglobljenemu delu tudi v teh smereh. Tudi pri leksikografsko veliko bolj gojenih jezikih, kot je naš, spremljajo prva sintetična dela podobni pojavi. Njihovo odstranjevanje je zmeraj zvezano s prehajanjem leksikografskega dela v leksikološko obravnavanje določenega besednega zaklada. Prvi sintetični slovarji so ponavadi tudi šole leksikologov. Leksično gradivo predstavlja tako celovit in pomemben del jezikovne realnosti, da se ob njem človek sreča s celo vrsto osnovnih vprašanj knjižnega jezika.

Splošnemu tehniškemu slovarju moramo priznati vrsto kvalitet. Predvsem je tu velikanski besedni zaklad, katerega zbirka predstavlja za našo kulturo, jezikoslovje in družbo neprecenljivo vrednost, čeprav je v glavnem predvsem leksikografsko registriran.

Pomembno je to, da so sestavljalci STS ustvarili v novejšem času prvi enojezični slovar z razlagami. S tem pionirskim delom so prihranili drugim, predvsem pa *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* celo vrsto iskanj, poskusov, in tako drugim delavcem vsaj posredno postregli z nekaterimi spoznanji, izkušnjami, ki jih iz slovarja izšolani bralec lahko izlušči.

Delo za slovar je bilo razmeroma dobro pripravljeno, saj je bil temu vprašanju med drugim posvečen leta 1960 tudi cel simpozij, ki so se ga udeležili številni strokovnjaki. Ta simpozij je podal veliko pomembnih ugotovitev in predlogov, ki lahko obogatijo delo v prihodnjem obdobju. Od teh vzpodbud je STS izčrpal predvsem predloge za zbiranje terminov, in s svojim izidom ustregel splošni ugotovitvi, da je tak slovar v sedanjih fazi naše terminologije potreben. Težav in vrzeli, ki so jih na simpoziju razložili nekateri predstavniki posameznih strok (npr. v nekaterih panogah obrtništva in v industriji, ki se je pri nas razvila v novejšem času na osnovi starejše obrtniške tradicije), tudi ta slovar ni odpravil, kot povedo avtorji v uvodu. Po tej avtorski opombi in po pregledu vsebine lahko sklepamo, da je prišlo v slovar predvsem tisto, kar je že sprejeto, in le razmeroma malo novih predlogov. To nalaga terminologom posameznih področij obveznost, da po pojmovnem sistemu strok izpopolnijo tudi terminološke sisteme.

Za zaključek lahko ugotovimo, da gre veliko kritiziranih strani slovarja na račun slabo razvite domače leksikološke in leksikografske teorije in sploh proučevanja knjižnega jezika. Tako so se sestavljalci morali večkrat zanesti na občutek, kjer bi se sicer lahko naslonili na tako literaturo.

Iz vsega povedanega lahko naredimo za jezikoslovca in terminologa nekaj pomembnejših zaključkov, ki presega ocenjevanje tega slovarja.

Lahko bi proučevali zgodovino slovenske terminologije. Medtem ko se z njenim zunanjim tokom lahko seznanimo na več mestih v različnih knjigah in revijah, je njen notranji razvoj — če odštejemo nekaj splošnejših ocen o posameznih obdobjih — še precej nejasen. Na sintezo bomo lahko mislili šele potem, ko bodo spisane vsaj manjše monografije o funkcijskem razširjanju našega jezika v raznih obdobjih in na razna

področja (npr. v obrti, industriji, šolstvu, upravi itd.). Osvetlitve s teh strani bi v marsičem dopolnile zgodovino slovenskega knjižnega jezika.

Vendar mislim, da so glavne naloge teoretičnega proučevanja naše terminologije v sodobnosti. Potrebnovali bi študije o mestu terminologije v sodobnem knjižnem jeziku in o osnovnih lastnostih terminov in pa posameznih strokovnih terminologij.

Pogrešamo razprav o možnostih in sredstvih jezika za tvorbo novih izrazov in terminov. S tem merim na posebno proučitev potencialnega izraznega bogastva, ki je v jeziku, in na praktična navodila na osnovi analize že obstoječih terminov, oz. terminološkega dela v zadnjih letih. Dalo bi se približno ugotoviti, za kakšne termine in v kakšnih okoliščinah je določena izrazna možnost najprikladnejša. Ljudje z izkušnjami bi lahko opozorili na celo vrsto faktorjev, ki vplivajo na izbiro besedotvornega sredstva za določen termin. Zato bi bilo potrebno ob študiju izraznih možnosti jezika proučiti tudi delovanje drugih okoliščin na izbiro termina. Pri tem delu bi se v znatni meri lahko opirali na besedotvorje splošnega jezika in tudi na tvorbo terminov v drugih slovanskih jezikih. V tej zvezi bi bila zanimiva kaka študija o odnosu naše terminologije do terminologij drugih jezikov, saj vemo, da so v celi vrsti terminoloških vprašanj v številnih jezikih poti enake ali pa zelo podobne, ker se pač po motivaciji novih poimenovanj večinoma naslanjajo na jezike, v katerih se tiska največ znanstvene in strokovne literature.

Bilo bi koristno, ko bi bila v kaki primerni obliki javnost še večkrat obveščena o terminološkem delu ali pa vsaj o nekaterih posebno zanimivih podrobnostih. Predvsem bi bilo pametno, da bi ljudje lahko čimprej izvedeli imena predmetov in delov posameznih strojev in priprav, ki jih uporabljajo vsak dan pri delu, doma ali npr. na izletih. To je sicer obrobni problem, vendar po svoje tudi pomemben za kulturo jezika. Z opisi včasih le s težavo dopoveš, kaj misliš. V tej zadevi bi lahko odigrale pomembnejšo vlogo trgovine z navodili v domačem jeziku in z napisi. Prav tako nižje šolstvo, kjer bi bilo po mojem treba čim sistematičneje poučevati tudi leksiko materinega jezika, ker je pač šola eden najpomembnejših faktorjev, ki seznanja človeka s svetom in njegovimi pojavi.

Zdi se, da je na tem področju še cela vrsta problemov, kjer ni enotnih mnenj, poleg tega pa tudi takih, ki se jih dosti ljudi ne zaveda, ter drobnih vprašanj, ki so tesno povezana z uspešnim terminološkim delom.

Ne bi bilo nepomembno razpravljanje o takih oblikah dela, po katerih bi čimprej zbrali, uredili in v taki ali drugačni obliki izdali terminologije posameznih področij in prešli na sprotno delo, ker se novi pojmi pojavljajo neprenehoma. Razumljivo je, da vseh teh del ne morejo opraviti ne sami terminologi in ne sami jezikoslovci, ampak je potrebno sodelovanje.

Za naše razmere bi bilo koristno proučiti, kako, po kakšnih poteh in kdaj prihajajo k nam novi pojmi, ki morajo dobiti poimenovanje, in razmeram prilagoditi tudi tvorbo novih terminov in izrazov.

Teoretične razprave o vseh teh problemih so potrebne zato, da bi se razširili razgledi, da bi se problemi reševali širše in da pri sintetičnem delu ne bi motila nerazčiščena ali pa premalo razčiščena teoretična vprašanja. Vrhu tega pa je javnost za vse te probleme močno zainteresirana in v raznih oblikah izraža željo, da poglobljeno spozna ta vprašanja.

France Novak

STANKO BUNC: SPOZNAVAJMO SLOVENSKI JEZIK (VII, VIII)

12

Osnovna naloga pouka slovenščine je ta, da usposablja učence za pravilno in tekoče pismeno ter ustno izražanje, jih seznanja z osnovnimi zakonitostmi materinščine, z najvažnejšimi deli iz ljudske in umetne književnosti, z nekaterimi značilnostmi iz literarne teorije, jih uči vrednotiti literarne umetnine in uporabljati v svoji nadaljnji rasti, ob tem pa razvija estetska in etična čustva, ljubezen do domovine in do delovnih ljudi ter oblikuje napreden pogled na svet. Pri jezikovnem pouku pa še posebej težimo zate, da ob upoštevanju otrokovega jezikovnega znanja in življenjske stvarnosti sintetično oblikujemo v učencih trden jezikovni čut, po analitični poti pa odpravljamo napake v pismenem in ustnem izobraževanju učencev. Vse naloge, ki jih ima jezikovni pouk v osnovni šoli, moremo uokviriti v dve osnovni in bistveni komponenti, v spoznavanje osnovnih zakonitosti jezika in v razvijanje učenčevega ustnega ter pismenega